

ЛІТЕРАТУРА

1. Мистецтво у розвитку особистості: монографія / [Н. Г. Ничкало, І. А. Зязюн, О. М. Отич, С. О. Соломаха та ін.]. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – 224 с.

Денис Галенков,

студент 6 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Науковий керівник: **К. І. Степанюк**, доцент (БДПУ)

**СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПЕДАГОГІЦІ
(СЕРЕДИНА ХХ СТ.- ПОЧАТОК ХХ СТ.)**

Трудове виховання в Україні має давні традиції і належить до складників нашої ментальності. Для людини праця завжди була не тільки економічною а й моральною та педагогічною категорією.

У 50-х р. перед загальноосвітньою школою особливо гостро постали завдання підготовки учнів до життя, до активної творчої участі у виробничій праці, виховання любові до праці й поваги до людей праці, вироблення вмінь самостійно поповнювати свої знання та орієнтуватися в стрімкому потоці наукової й політехнічної інформації. Окрім того, усередині 50-х р. до навчальних планів знову повернули заняття з ручної праці в 1–4 класах.

На початку 1970-х рр. такою формою, де учні могли вибирати професійну підготовку за своїми можливостями і бажаннями, стали міжшкільні навчально-виробничі комбінати, які створювали у містах і селах України.

У 70-х-на початку 80-х рр. ухвалено низку документів, спрямованих на піднесення роботи системи народної освіти, проте вони не працювали, тому радянська школа, піддаючись застійним впливам, усе більше входила у кризовий стан. 1984 р. було окреслено й затверджено основні напрями шкільної реформи, що передбачали перехід на навчання дітей з 6-річного віку та на 11-річний термін шкільного навчання; змінили структуру загальноосвітньої школи (початкова –1–4 класи, неповна середня – 1–9 класи, середня школа – 1–11 класи).

Зміст трудового навчання початкового етапу охоплював три напрями: роботу з папером і картоном, роботу з тканиною і сільськогосподарську працю.

У 60–80 р. молодші школярі вчилися працювати з різними матеріалами, їм викладали технічне моделювання. У 90-і р. таку підготовку значно розширино, у 3–4 класах передбачено роботу з деревиною і металом, комбіновані роботи з різними матеріалами. Значно розширино технічне моделювання завдяки вивченням елементів техніки, моделювання й макетування, додано заняття з побутової праці й самообслуговування.

До змісту трудового навчання початкової школи 90-х р. уведено новий напрям – догляд за одягом. У програмному матеріалі 90-х р. закладено поступове формування культури праці школярів за ступенем

складності програмного матеріалу – від засвоєння нових знань й умінь ручної обробки паперу, картону, тканини, різних природних матеріалів, технічного моделювання й елементарних навичок сільськогосподарської праці, застосування вимірювальних, креслярських, оброблювальних, монтажних інструментів і приладів, сільськогосподарського інвентарю.

Новим етапом реформування шкільного змісту вважають період 1996–1999 рр., коли після прийняття Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про освіту» (1996) розпочато роботу над державними стандартами загальноосвітньої підготовки учнів.

В 1997 р. опубліковано проект Державного стандарту з освітньої галузі «Технології», у якому визначено її основну мету в системі загальної освіти – засобами трудової підготовки сприяти соціально-трудовому становленню учнів, їх ефективному професійному самовизначення в умовах ринку праці та професій, оволодінню загальнотехнологічними та спеціальними компонентами знань, умінь та навичок, прикладної економічної та екологічної освіти, розвитку пізнавально-трудової активності [1].

Відповідно до Концепції загальної середньої освіти трудова підготовка у 12-річній школі повинна забезпечувати ознайомлення учнів з основами сучасного виробництва, основними технологічними процесами, основами технічної творчості, сільськогосподарського виробництва [2, с. 3–5].

На сучасному етапі реформування шкільної освіти одним з важливих завдань закладів загальної середньої освіти є підвищення ролі занять з трудового навчання для профорієнтації учнів, що відповідає меті і змісту сучасної освіти.

Отже, на сучасному етапі розвитку суспільства коли відбуваються процеси докорінної зміни підходів до освітньої галузі загалом і до трудового навчання й виховання зокрема, урахування набутого досвіду й аналіз попередніх етапів розвитку дадуть змогу, на наш погляд, уникнути помилок і прорахунків, які попереджають нас про пікідливість не виважених і непродуманих рішень та спонукають до більш обґрутованих дій у визначеній ролі й місця трудового навчання в школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової загальної освіти // Практика управління навчальним закладом. – 2012. – Спецвипуск. – С. 13.
2. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Початкова школа. – 2002. – № 2. – С. 3–5.